

Тема уроку:
Прийоми редагування тексту з
орфографічними помилками. Використання
орфографічного словника для перевірки
написання слів та їх форм

Мета: навчитися знаходити й усувати допущені орфографічні помилки у словах, обґрунтовуючи їх написання правилами правопису, використовувати орфографічний словник для перевірки написання слів та їх форм, редагувати текст з орфографічними помилками

7 клас
Стрембицька Л.А.

Розгляньте таблицю, доповніть її, наведіть кілька прикладів та поясніть свої міркування.

“Норми літературної мови”

Назва норми	Характеристика норми
Орфоепічні	Регулюють правильну вимову звуків, звукосполучень і наголос у словах
Орфографічні	
Лексичні	Регулюють вживання слів у властивих їм значеннях
Граматичні	Регулюють правильне творення слів, уживання форм слів, побудову слів і речень
Стилістичні	Регулюють уживання слів відповідно до змісту та стилю мовлення
Пунктуаційні	Регулюють вживання розділових знаків у реченнях

Орфографія

Орфограма. Орфографічне правило

- **Орфографія** (від грецьких *orthos* - правильний і *grapho* - пишу) - це система загальноприйнятих правил написання слів якої-небудь мови і розділ мовознавства, який вивчає правопис слів.
- Слово **орфограма** походить від грецьких *orthos* - правильний і *gramma* - буква.
- **Орфограмою** називається правильне (таке, що відповідає правилам або традиціям) написання, яке потрібно вибрати із ряду можливих.
- **Орфографічним** називається **правило**, яке необхідно застосувати до тієї чи іншої орфограми на основі її відмінних ознак.

Орфографічний словник

- Орфографічний (ортографічний) словник (або правописний) — словник, що містить перелік слів у їхньому нормативному написанні та розкриває слова лише в аспекті їхнього правопису
- Розрізняють різновиди правописних словників: загальні, шкільні, словники-довідники, галузеві

а, *стол.*, *частіт.*, *выг.*
абажур, -а
абажурний
абаз, -и (срібна
монета)
абазів, -і, *ор.* -єю
абак, -а (плита)
абакс, -и, *д.*, *м.* -ші
абанзіон, -у (відома)
абіт, -и, *кл.* -є
абітиса, -и, *кл.* -о
абітство, -а
абітський
абівер, -а
абілкація, -і, *ор.* -єю
(зречення престолу,
відома від влади)
абераційний
аберація, -ї, *ор.* -єю
(відхилення;
нечіткість; помилка)
абітка, -и, *ф.*, *м.* -ші,
р. мв. -тх
абітковий
абітчик, -а (адаптацій-
ний показник,
ресур)
абіцін, -у
абіціний
абі, *стал.*, *присл.*
абі-абі, *присл.*
абіде, *присл.*
абіжика, *присл.*
абіжуді, *присл.*
абі тільки
абі-то, *стал.*
абіхто, **абічного** (**абі**
до кого), **абічному**,
абічного, **абічним**
(**абі** з ким), **абі** на
кому (**абі** на кім)
абічний, **абічного**,
абічному (**абічного**-
му), **абічним** (**абі** з
чим), на **абічному**
(на **абічним**, на
абічному, **абі** на
чимому, **абі** на чим);
ж. **абічня**, **абіченьі**,
з **абічною** (**абі** з
чим), на **абічній**

(абіи на чній), с.
абійчле, абійчийого;
мж. абійчлі, абійчліх
абіішчя, -і, ор. -сю
(розм. дрібниці,
дурниці)
абіішо, абіішого (абіі
до чого), абіішому,
абіічим (абіі з чим,
абіі на чому (абіі на
чим))
абііж, *прасл.*
абііжій, абііжякого,
абііжійем (абіі з
якім), на абііжякому
на абііжійем, абіі на
якім, абіі на якім);
ж. абііжя, абііжякої,
з абііжякою (абіі з
якою), на абііжійі
(абіі на якім); с.
абііжче, абііжчого;
мж. абііжчі, абііжчих
абііжечез, -у
абііжечійий
абіііаль, -і, ор. -лю,
р. мж. -ілей (зона
назбільшаних
морських глибин)
абіііальний (глибин-
ний)
абііісінеш, -ня, ор.
-нієм, *жл.* -нію, *мж.*
-ній, -нійів
абііісієнка, -н, *д.* ж.
-ші, *жл.* -о, *р.* *мж.*
-нок
абііісієський
абііісієський, -н, *жл.* -с
абііісієсїєтка, -и, *д.* м.
-ці, *жл.* -о, *р.* *мж.*
-ток
абііісієсїєський
абіііііііііііііііі, -ую,
-уєш (шепити
дерева, куші тощо)
абіііііііііііііііі, -і, ор. -сю
(зменшення маси
снігу)
абіііііііііііііііі, -і, ор. -сю
(тепловий захист у
іакетах)

абієктівність, -ї, ор. -сю
(самопожертва)
абі́в, стол., част.
абі́в ж
аболіціонізм, -у
аболіціоніст, -а, кл. -с
аболіціоністський
аболіція, -ї, ор. -цію
абонемент, -я
абонементаційний
абонент, -а, кл. -е
абонентний
абонентський
абонуваний
абонування, -ня
абонувати, -ую, -уєш
абордаж, -у, ор. -єм
пбордажний
абордувати, -ую, -уєш
абортіжен, -а, кл. -е,
мн. -и, -ів
аборт, -у
абортний
абортувати, -ую, -уєш
абосо, част.
абразія, -у
абразійний
абразийний
абразія, -ї, ор. -єю
абракадабра, -и
абренатура, -и
абреніація, -ї, ор. -єю
абреже, незм., с.
абрек, -а, кл. -у
(зигзагалець)
абрикос, -а, р. мн. -ів
абрикоса, -и, р. мн.
-ос
абрикосовий
абрикотин, -у
абрис, -у (ко́нтур)
абровий
аброгація, -ї, ор. -єю
(скасання)
застарілого закону)
абсент, -у
абсентизм, -у
абсида, -и / апсида
абсолют, -у
абсолютичний
абсолютизація, -ї, ор.
-ся

абсолютизм, -у
абсолютизований
абсолютизувати, -ую,
-уєш
абсолютизуватися,
-ється
абсолютність, -і, кл. -є
абсолютистка, -и, ж.
м. -ші, кл. -о, р. лн.
-ток
абсолютистський
абсолютний
абсолютність, -ності,
ор. -ністю
абсолютно, присл.
абсорбент, -у
абсорбер, -а
абсорбований
абсорбувати, -ує
абсорбуватися, -ується
абсорбційний
абсорбція, -ї, ор. -єю
абстинент, -а, кл. -є
абстинентний
абстиненція, -ї, ор.
-єю
абстрагований
абстрагованість,
-ності, ор. -ністю
абстраговано, присл.
абстрагування, -я
абстрагувати, -ую,
-уєш
абстрагуватися, -уюся,
-уєшся
абстракт, -у
абстрактний
абстрактність, -ності,
ор. -ністю
абстракціонізм, -у
абстракціоніст, -а, кл.
-є
абстракціоністський
абстракція, -ї, ор. -єю
абсурд, -у
абсурдизм, -а, кл. -є
абсурдистський
абсурдний
абсурдність, -ності,
ор. -ністю
абсурдес, -у
абсурдотія, -ї, ор.
-єю
абсурдизм, -у

абукличий (безвильный)
абукля, -і, ор. -сю
абхазець, -цян, ор.
-цям, кл. -цью, мн.
-цян, -цян
абхазка, -и, ж, м. -ші,
кл. -о, р. мн. -ток
абхазський
аб'юріши, -ї, ор. -сю
(прилюдне зречення
своїх переконань)
аваль, -ю, ор. -ем
авангард, -у
авангардизм, -у
авангардист, -а, кл. -е
авангардистський
авангардний
аванзал, -у
аваншорт, -у
авантис, -у
авантюристий
аванс, -у
авансований
авансовий
авансом, *присл.*
авансування, -я
авансувати, -ую, -юся
авансцена, -и
авантюта, -у
авантюфа, -и
авантюризм, -и
(окремий кристал) /
-у (речовина)
авантюрист, -и, кл. -е
авантюристика, -и, ж,
м. -ші, кл. -о, р. мн.
-ток
авантюристський
авантюрний
авантюризм, -и, кл. -у
авантюристський
авантюрист, -і, ор.
-сю, кл. -ф
авяр, -а, кл. -е, мн. -и,
-ів
авяреш, -риш, ор.
-риєм, кл. -рию, мн.
-риі, -риш
авяриний
авяриник, -а, кл. -у
авяринно-
Лисичинський
авяринське безбездіяння

азарійно-ремінтний
апарія, -ї, ор. -єю
аварка, -и, в., н. -ші,
кд. -о, р. мм. -рок
аварський
автінг, -сва, -есе
автур, -а, кд. -е
авдиторія, -ї, ор. -тки,
рідне / аудиторія
авдиторний, *рідне* /
аудиторний
авеню, нем., ж.
іверс, -у (лищовий
бік монети тощо)
а вже ж (*А вже ж /
вотір надвір.*)
ажжеж, часті. (*Ажжеж;
ти маєш рацію.*)
авіабала, -н
авіабомба, -н
авіабудівний
авіабудування, -я
авіадесант, -у
авіадесантний
авіадиспетчер, -а, кд.
-є
авіазабод, -у
авіаканток, -ткл
авіаконання, -ї, ор.
-єю
авіаконструктор, -а,
кд. -є
авіакосмічний
авіапайпер, -а
авіалінія, -ї, ор. -єю
авіаль, -ю, ор. -єм
(сплав)
авіаспоєня, -ння, ор.
-нням
авіапілота, -н
авіапромислоість,
-ості, ор. -ністю
авіарейс, -у
авіасалон, -у
авіасполучення, -н
авіатор, -а, кд. -є
авіаторський
авіатранспорт, -у
авіатранспортний
авіаційний
авіаційно-космічний
авіаційно-ракетний
авіація, -ї, ор. -єю
авіація, -и, д. м. -ті

Ольга Кобилянська, “Миланхолійний вальс”

- Немогу слухати миланхолійної музики.
- А вже най менше такої, що преваблює зразу душу ясними, до танцю визиваючими граціозними звуками, а від так, зрікаючися їх незаметно, льється лиш одною широкою струєю смутку! Я розпадаюся тоді в чуття і неможу опертися настроєві сумному, мов креповий флер, якого позбутися мені нетак лехко. За те, як пронесется музика блиску, я подвійно живу.
- Обнімала би тоді цілий сьвіт, заявляючи далеко-широко, що музика грає!
- І класичну музику люблю.
- Навчила мене її розуміти і відгадувати по “мотвах”, одна з моїх товаришок, якої душа не мов складалася з тонів і була сама олицетворина музика.
- Вона вічно шукала гармонії.
- В людях, в їх відчутті, в їх відносинах до себе і до природи...

- Не можу слухати меланхолійної музики.
- А вже найменше такої, що приваблює зразу душу ясними, до танцю визиваючими граціозними звуками, а відтак, зрікаючися їх незаметно, ллється лиш одною широкою струєю смутку! Я розпадаюся тоді в чуття і не можу опертися настроєві сумному, мов креповий флер, якого позбутися мені не так легко. Зате, як пронесеться музика блиску, я подвійно живу.
- Обнімала би тоді цілий світ, заявляючи далеко-широко, що музика грає!
- І класичну музику люблю.
- Навчила мене її розуміти й відгадувати по "мотивах", одна з моїх товаришок, якої душа немов складалася з тонів і була сама олицетворена музика.
- Вона вічно шукала гармонії.
- В людях, в їх відчутті, в їх відносинах до себе і до природи...

І. Нечуй-Левицький, “Кайдашева сім’я”

- Недалеко от богуслава, коло росі, в довгому покручиному яру розкинулось село семигори. Яр вется гадюкою між крутими горами, між зеленими терасами; од яру на всі боки розбіглись, не наче гілки дерева, глибокі рукави й поховались десь далеко в густих лісах. На дні довгого яру блещать рядками ставочки в очеретах, в осоці, зеленіють ливади. Греблі обсажені сто-літніми вербами. В глибокому яру ніби вется оксамитовий зелений пояс, на котрому блищать ніби вправлені в зелену оправу прекраси з срібла. Два рядки білих хат по-під горами біліють, не наче два рядки перлів на зеленому поясі. Коло хат зелініють густі старі садки.
- Недалеко от Богуслава, коло Росі, в довгому покрученому яру розкинулось село Семигори. Яр в'ється гадюкою між крутими горами, між зеленими терасами; од яру на всі боки розбіглись, неначе гілки дерева, глибокі рукави й поховались десь далеко в густих лісах. На дні довгого яру блищать рядками ставочки в очеретах, в осоці, зеленіють ливади. Греблі обсажені столітніми вербами. В глибокому яру ніби в'ється оксамитовий зелений пояс, на котрому блищать ніби вправлені в зелену оправу прикраси з срібла. Два рядки білих хат попід горами біліють, неначе два рядки перлів на зеленому поясі. Коло хат зеленіють густі старі садки.

Панас Мирний, “Хіба ривуть воли, як ясла повні?”

- ПОЛОВА ЦАРІВНА

- На дворі весна в повні. Куди не глянь — скрізь розвернулося, розпустилося, зацвіло пишним цвітом. Ясне сонце, тепле й приязне, ще невспіло наложити палючих слідів на землю: як на великдень дівчина, красуєця вона в своїм розкішнім убранні... Поле — що безкрає море — скільки зглянеш — розіслало зилений килим, аж сміється в очах. Над ним синім шатром розіп'ялось небо — ні плямочки, ні хмарочки, чисте, прозоре — погляд так і тоне... З неба, як ростолене золото, льється на землю блискучий світ сонця; на ланах грає соняшна хвиля; під хвилею спіє хліборобська доля... Лигенький вітрець подихав з теплого краю, перебігав з нивки на нивку, живив, освіжав кожну билінку... І ведуть вони між собою тихутаємну розмову: чутно тільки шелест жита, травиці...

- ПОЛЬОВА ЦАРІВНА

- Надворі весна вповні. Куди не глянь — скрізь розвернулося, розпустилося, зацвіло пишним цвітом. Ясне сонце, тепле й приязне, ще не успіло наложити палючих слідів на землю: як на Великдень дівчина, красується вона в своїм розкішнім убранні... Поле — що безкрає море — скільки зглянеш — розіслало зелений килим, аж сміється в очах. Над ним синім шатром розіп'ялось небо — ні плямочки, ні хмарочки, чисте, прозоре — погляд так і тоне... З неба, як розтолене золото, лється на землю блискучий світ сонця; на ланах грає сонячна хвиля; під хвилею спіє хліборобська доля... Легенький вітрець подихав з теплого краю, перебігав з нивки на нивку, живить, освіжав кожну билінку... І ведуть вони між собою тиху-таємну. розмову: чутно тільки шелест жита, травиці...

Отже, грамотність –
індикатор освіченості.

ПИШІМО ГРАМОТНО!

Виконати

впр.334

Дякую за увагу!